

Kjemikalier i vannbehandlingen - onde eller gode?

Hvert år finnes det opp flere tusen nye kjemiske stoffer som vi mennesker omgir oss med, ja, som vi endog spiser og drikker. Mange av de nye stoffene er fremmede i naturen. Allergier øker, og de nye kjemiske stoffene er i økende grad kommet i søkelyset som mulige årsaker. Begrepet "kjemikalier" har til dels fått en negativ klang i folks bevissthet. Så også i vannbehandlingen. "Romantiske" begreper blir bragt inn i debatten, som naturbaserte rensesystemer, og ikke minst "renseparker".

De "romantiske" løsningene medfører store investeringer og til dels komplisert og kostbar drift, dersom alle sider ved anleggenes virkninger skal tas høyde for. Bruk av kjemikaliebaserte anlegg derimot medfører ofte at kravene kan overholdes innenfor økonomisk langt lavere rammer. Derfor velges som regel tradisjonelle løsninger basert på jernsalter, aluminiumsforbindelser og kalk til felling, og klorforbindelser til desinfeksjon.

Hvilke kjemikalier som anvendes angår egentlig hver enkelt av oss. Selv om spørsmålet ikke bør overdramatiseres, er det et problem at alle renseanlegg slipper ut avløp som må tilbake til naturen. Får vi en uønsket miljøeffekt? Vi vet jo f.eks. at utslipp av aluminiumsslam fra vannverk til små, sure vassdrag kan gi skader. Videre blir det restmengder igjen i drikkevannet av kjemikalier som tilsettes. Er det OK? Vi stoler på forvalterne av de tekniske anleggene, og det helsemessige tilsynet, sikkert med rette. Likevel er det viktig for oss at en ved valg av kjemikalier ikke bare skjeler til renseeffekt, men også til de miljømessige og helsemessige virkninger på henholdsvis resipient og mennesker. Jern er lite giftig og således et godt valg under sammenlignbare forutsetninger.

Behandling av drikkevann og avløp uten kjemikalier kan vanskelig tenkes på kort sikt. Det er også usikkert om det er et mål i seg selv. Men en skjerpet oppmerksomhet på hvilke kjemikalier som brukes er fornuftig, både for forvaltere og brukere. Særlig gjelder det i samband med introduksjon av nye (naturfremmede) stoffer. Det er en betryggelse at vannbehandlingskjemikaliene nå standardiseres i Europa og Norge (CEN), og at beste renhetsklasse medfører uhyre liten mulighet for giftige reststoffer i drikkevann og avløp.

Forskning og utprøving av biologiske og naturbaserte rensesystemer bør fortsette, endog intensiveres. Ideelt sett vil de jo være å håpe at slike systemer i fremtiden kan overta for de kjemikaliebaserte rensemetodene. Deres effekt og kapasitet må dokumenteres under realistiske forhold. I et kaldt land som Norge hvor biologien i naturens prosesser bare "virker" i tiden fra mai til ut halve september, må inntil videre en sunn skepsis være tillatt overfor sterkt entusiastiske renseparktilhengere. Et advarende ord er også på sin plass mot å lyse harmløse kjemikalier i bann, f.eks. jernklorid.

NORSK VANNFORENING